

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

ODPORÚČANIA

RADA

ODPORÚČANIE RADY

z 9. decembra 2013

o účinných opatreniach na integráciu Rómov v členských štátoch

(2013/C 378/01)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292 v spojení s článkom 19 ods. 1,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) Podľa článku 2 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ) je rovnosť jednou zo základných hodnôt Únie. Podľa článku 3 ods. 3 druhého pododseku ZEÚ bojuje Únia proti sociálnemu vylúčeniu a diskriminácii a podporuje ochranu práv dieťaťa.
- (2) Podľa článku 10 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) sa Únia pri vymedzovaní a uskutočňovaní svojich politík a činností zameriava na boj proti diskriminácii z dôvodu rasy alebo etnického pôvodu.
- (3) Článkom 19 ods. 1 ZFEÚ sa Rade umožňuje prijať primerané opatrenia na boj proti diskriminácii založenej na pohlaví, rasovom alebo etnickom pôvode, náboženskom vyznaní alebo viere, zdravotnom postihnutí, veku alebo sexuálnej orientácii.
- (4) V článku 21 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie sa zakazuje akákoľvek diskriminácia, najmä z dôvodu pohlavia, rasy, farby pleti, etnického alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, jazyka alebo príslušnosti k národnostnej menšine.

(5) V smernici Rady 2000/43/ES ⁽¹⁾ sa stanovuje rámec boja proti diskriminácii z dôvodu rasy alebo etnického pôvodu v celej únii, a to v oblasti zamestnania a odbornej prípravy, vzdelávania, sociálnej ochrany (vrátane sociálneho zabezpečenia a zdravotnej starostlivosti), sociálnych výhod a prístupu k tovaru a službám (vrátane bývania) a ich poskytovania.

(6) Na účely tohto odporúčania sa pojem „Rómovia“ používa, podobne ako v iných politických dokumentoch Európskeho parlamentu a Rady, ako všeobecný pojem, ktorý zahŕňa aj na iné skupiny osôb, ktoré majú viacerú podobnú kultúrnu charakteristiku, ako napríklad Sintovia, kočovníci, Kalé, Gens du voyage atď., bez ohľadu na to, či ide o usadené skupiny alebo nie.

(7) Mnohí Rómovia v únii stále trpia veľkou chudobou, sú vystavení sociálnemu vylúčeniu a diskriminácii a pri uplatňovaní svojich základných práv sa stretávajú s prekážkami, čo ich robí zraniteľnými z hľadiska vykorisťovania, napr. obchodovania s ľuďmi. Preto by sa mali zväziť účinnejšie opatrenia v oblasti sociálneho začlenenia prispôbené ich situácii a potrebám.

(8) Osobitne znepokojujúca je situácia rómskych detí v únii, a to pre množstvo faktorov, ktoré môžu spôsobiť, že budú obzvlášť zraniteľné a budú okrem iného trpieť zlým zdravotným stavom, nevhodnými podmienkami bývania, podvýživou, vylúčením, diskrimináciou, rasizmom a násilím. Sociálne vylúčenie rómskych detí je často spojené s nedostatkami v evidencii narodení,

⁽¹⁾ Smernica Rady 2000/43/ES z 29. júna 2000, ktorou sa zavádza zásada rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na ich rasový alebo etnický pôvod (Ú. v. ES L 180, 19.7.2000, s. 22).

- chýbajúcimi preukazmi totožnosti, nízkou účasťou na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve, ako aj vysokoškolskom vzdelávaní a s vyššou mierou predčasného ukončenia školskej dochádzky. Vážnou prekážkou, ktorá bráni prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu, je segregácia. Niektoré rómske deti sa stávajú aj obeťami obchodovania s ľuďmi a pracovného vykorisťovania.
- (9) Rómovia, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretích krajín a legálne sa zdržiavajú v členských štátoch, sa tiež môžu dostať zraniteľného postavenia, najmä ak majú rovnako ťažké životné podmienky ako mnohí Rómovia, ktorí sú občanmi Únie, ale pritom čelia aj problémom mnohých migrantov prichádzajúcich z krajín mimo Únie.
- (10) V kontexte mobility v rámci Únie je potrebné rešpektovať právo na voľný pohyb občanov Únie a podmienky jeho vykonávania vrátane disponovania dostatočnými zdrojmi, ako aj komplexného krytia nemocenského poistenia, a to v súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES⁽¹⁾, a zároveň vyvíjať snahu o zlepšenie životných podmienok Rómov a realizovať opatrenia na podporu ich ekonomickej a sociálnej integrácie v členských štátoch pôvodu, ako aj v členských štátoch pobytu.
- (11) Európsky parlament v uznesení z 9. septembra 2010 o situácii Rómov v Európe a slobode pohybu v Európskej únii a v uznesení z 9. marca 2011 o stratégii EÚ v oblasti začleňovania Rómov vyzval Komisiu a členské štáty na mobilizáciu existujúcich stratégií a nástrojov Únie s cieľom zaistiť sociálne a ekonomické začlenenie Rómov.
- (12) Komisia vo svojom oznámení z 5. apríla 2011 pod názvom Rámec EÚ pre vnútroštátne stratégie integrácie Rómov do roku 2020 vyzvala členské štáty, aby prijali alebo ďalej rozpracovali komplexný prístup k integrácii Rómov a schválili viacero cieľov v oblasti vzdelávania, zamestnanosti, zdravotnej starostlivosti a bývania s cieľom urýchliť integráciu Rómov.
- (13) Rada 19. mája 2011 prijala závery o rámci EÚ pre vnútroštátne stratégie integrácie Rómov do roku 2020, v ktorých sa vyjadruje záväzok členských štátov pokračovať v sociálnom a ekonomickom začleňovaní Rómov.
- (14) Európskej rade na zasadnutí 23. a 24. júna 2011 vyzvala na urýchlené vykonávanie záverov Rady z 19. mája 2011, najmä pokiaľ ide o vypracovanie, aktualizáciu alebo rozvoj vnútroštátnych stratégií integrácie Rómov v jednotlivých členských štátoch alebo integrovaných súborov politických opatrení v rámci ich všeobecnejších politík v oblasti sociálneho začlenenia s cieľom zlepšiť situáciu Rómov.
- (15) Komisia vo svojom oznámení z 21. mája 2012 s názvom „Národné stratégie integrácie Rómov: prvý krok pri implementácii rámca EÚ“ predložila výsledky prvého posúdenia všetkých národných stratégií integrácie Rómov a integrovaných súborov politických opatrení a vyzvala členské štáty, aby v ďalšom postupe zväzili viaceré úpravy.
- (16) Komisia zintenzívnila dialóg s členskými štátmi o integrácii Rómov, najmä zriadením siete vnútroštátnych kontaktných miest pre integráciu Rómov v októbri 2012 s cieľom diskutovať o riešení zistených problémov. V novembri a decembri 2012 diskutovala skupina vnútroštátnych kontaktných miest pre integráciu Rómov ďalej o tom, ako zvýšiť účinnosť opatrení na dosiahnutie integrácie Rómov v členských štátoch. Uvedená skupina následne informovala celú sieť vnútroštátnych kontaktných miest pre integráciu Rómov.
- (17) Komisia vo svojom oznámení z 26. júna 2013 s názvom „Kroky vpred pri implementácii vnútroštátnych stratégií integrácie Rómov“ zdôraznila potrebu ďalších krokov s cieľom zabezpečiť nevyhnutné predpoklady na úspešné vykonávanie opatrení zameraných na urýchlenie pokroku v súvislosti s integráciou Rómov v čo najkratšom čase.
- (18) Komisia vo svojom oznámení z 3. marca 2010 s názvom „Európa 2020 – Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu“ (stratégia Európa 2020) poskytla nový impulz na boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu tým, že stanovila spoločné európske ciele zamerané na zníženie počtu osôb ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením, zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky a zvýšenie úrovne dosiahnutého vzdelania a úrovne zamestnanosti. Integrácia Rómov je v tejto súvislosti základnou súčasťou úsilia Únie a členských štátov o konvergenciu. Súčasným riadením európskeho semestra sa podporuje vykonávanie príslušných odporúčaní pre jednotlivé krajiny a v záveroch Rady z 20. júna 2013 s názvom „K sociálnym investíciám do rastu a súdržnosti“ sa poskytuje ďalšie usmernenie týkajúce sa úsilia o zabezpečenie inkluzívneho rastu.
- (19) Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti a zistené nedostatky je potrebné zlepšiť a monitorovať účinnosť opatrení na začlenenie Rómov. Malo by sa tak diať pri plnom dodržiavaní zásady subsidiarity a primárnej zodpovednosti členských štátov v tejto oblasti a súčasne by sa

⁽¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 30.4.2004, s. 77).

malo prihliadať na skutočnosť, že zber údajov na etnickom základe môže byť citlivou záležitosťou, a tiež uznať, že členské štáty by si mali zvoliť svoje vlastné metódy monitorovania vrátane príslušných metód zberu akýchkoľvek údajov, a prípadné ukazovatele.

- (20) Cieľom tohto odporúčania je stavať na rôznych odporúčaní uvedených v minulých uzneseniach Európskeho parlamentu, záveroch Rady a oznámeniach Komisie o začleňovaní Rómov. Zameriava sa na doplnenie súčasných právnych predpisov Únie o antidiskriminácii tak, aby sa napomohlo zvýšeniu účinnosti ich vykonávania a presadzovania.
- (21) Toto odporúčanie sa nevzťahuje na rozdielne zaobchádzanie na základe štátnej príslušnosti ani sa nedotýka ustanovení a podmienok týkajúcich sa právneho postavenia štátnych príslušníkov tretích krajín a osôb bez štátnej príslušnosti na území členských štátov podľa vnútroštátneho práva a práva Únie alebo právnych účinkov tohto postavenia.
- (22) V nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013⁽¹⁾ sa členské štáty vyzývajú, aby v prípade potreby stanovili integrovaný prístup k riešeniu osobitných potrieb zemepisných oblastí, ktoré sú najviac postihnuté chudobou, alebo cieľových skupín, ktoré sú najviac vystavené riziku diskriminácie či sociálneho vylúčenia, a to s osobitným dôrazom na marginalizované spoločnosti. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1304/2013⁽²⁾ na programové obdobie 2014 – 2020 zahŕňa investičnú prioritu v rámci Európskeho sociálneho fondu (ESF) zameranú na sociálno-ekonomickú integráciu marginalizovaných spoločností, ako sú napríklad Rómovia, čím dopĺňa ostatné európske štrukturálne fondy (EŠIF)⁽³⁾,

POZNAMENÁVAJÚC, ŽE:

ÚČEL

Účelom tohto odporúčania je poskytnúť členským štátom usmernenie pri zvyšovaní účinnosti ich opatrení zameraných na dosiahnutie integrácie Rómov a posilnenie vykonávania ich vnútroštátnych stratégií integrácie Rómov alebo integrovaných

⁽¹⁾ Nariadenie (EÚ) Európskeho parlamentu a Rady č. 1303/2013 z 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom regióne rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde na rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, p. 320).

⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1304/2013 z 17. decembra 2013 o Európskom sociálnom fonde, ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1081/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, p. 470).

⁽³⁾ EŠIF sú Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR), Európsky sociálny fond (ESF), Kohézny fond (KF), Európsky poľnohospodársky fond na rozvoj vidieka (EPFRV) a Európsky námorný a rybársky fond (ENRF).

súborov politických opatrení v rámci ich všeobecnejších politík sociálneho začlenenia zameraných na zlepšenie situácie Rómov a zotrenie všetkých rozdielov medzi rómskym a ostatným obyvateľstvom.

Veľkosť rómskeho obyvateľstva a jeho sociálna a ekonomická situácia sa v jednotlivých členských štátoch výrazne líšia. Prístupy jednotlivých členských štátov k začleňovaniu Rómov by sa preto mali prispôbiť konkrétnym okolnostiam a potrebám na mieste, a to aj prostredníctvom prijímania alebo ďalšieho vykonávania politík, v ktorých sa otázka marginalizovaných a znevýhodnených skupín, ako sú Rómovia, rieši v širšom kontexte.

Toto odporúčanie sa výslovne zameriava na opatrenia na podporu integrácie Rómov, a to bez toho, aby jeho cieľom bolo vylúčiť iné marginalizované a znevýhodnené skupiny. Opatrenia zamerané na integráciu by za porovnateľných podmienok mali vychádzať z rovnakých zásad.

TÝMTO ODPORÚČA, ABY ČLENSKÉ ŠTÁTY:

1. ZÁSADNÉ POLITICKÉ OTÁZKY

Účinné politické opatrenia

1.1. s cieľom presadzovať úplnú rovnosť Rómov v praxi prijali účinné politické opatrenia na zabezpečenie rovnakého zaobchádzania s nimi a dodržiavanie ich základných práv vrátane rovnakého prístupu k vzdelávaniu, zamestnaniu, zdravotnej starostlivosti a bývaniu. Tento cieľ je možné dosiahnuť pomocou všeobecných alebo cieľových opatrení, vrátane osobitných opatrení na prevenciu alebo kompenzáciu znevýhodnení, alebo kombináciu oboch typov opatrení, a to s osobitným prihliadnutím na rodové hľadisko;

1.2. prijali opatrenia, ktoré môžu vychádzať zo socio-ekonomických ukazovateľov, ako sú vysoká miera dlhodobej nezamestnanosti, nízka úroveň dosiahnutého vzdelania a ukazovatele týkajúce sa zdravia, alebo sa môžu sústrediť na zemepisné oblasti, ktoré sú marginalizované a/alebo segregované;

Prístup k vzdelávaniu

1.3. prijali účinné opatrenia na zabezpečenie rovnakého zaobchádzania s rómskymi chlapcami a dievčatami a ich neobmedzeného prístupu ku kvalitnému a všeobecnému vzdelávaniu a zabezpečili, aby všetci rómski žiaci ukončili aspoň povinnú školskú dochádzku⁽⁴⁾. Tento cieľ by sa mohol dosiahnuť napríklad prostredníctvom takýchto opatrení:

⁽⁴⁾ Právo dieťaťa na vzdelanie je zakotvené v článku 28 Dohovoru Organizácie Spojených národov o právach dieťaťa.

- a) odstránením akejkoľvek školskej segregácie;
- b) ukončením akéhokoľvek nevhodného umiestňovania rómskych žiakov do škôl pre deti s osobitnými potrebami;
- c) obmedzením predčasného ukončenia školskej dochádzky ⁽¹⁾ na všetkých úrovniach vzdelávania vrátane stredoškolského vzdelávania a odbornej prípravy;
- d) zvýšením prístupu k predškolskému vzdelávaniu a starostlivosti a zlepšením ich kvality, v prípade potreby aj vrátane cielej podpory;
- e) zohľadnením potrieb jednotlivých žiakov a ich konkrétnym riešením v úzkej spolupráci s ich rodičmi;
- f) využívaním inkluzívnych a prispôbených metód výučby a učenia vrátane podpory pri učení pre žiakov, ktorí majú problémy s učením, a opatrení zameraných na boj proti negramotnosti a podpory dostupnosti a využívania mimoškolských činností;
- g) povzbudzovaním rodičov k intenzívnejšiemu zapojeniu sa a v prípade potreby zlepšením odbornej prípravy učiteľov;
- h) povzbudzovaním Rómov k štúdiu a k získaniu úplného sekundárneho a terciárneho vzdelania;
- i) rozšírením prístupu k tzv. „druhej šanci“ vo vzdelávaní a k vzdelávaniu dospelých poskytnutím podpory pri prechode medzi jednotlivými stupňami vzdelávania a podpory pri osvojovaní si zručností prispôbených na potreby trhu práce;

Prístup k zamestnaniu

- 1.4. prijali účinné opatrenia na zabezpečenie rovnakého zaobchádzania s Rómami pri ich prístupe na trh práce a k pracovným príležitostiam. Tento cieľ by sa mohol dosiahnuť napríklad prostredníctvom takýchto opatrení:
- a) podporou prvých pracovných skúseností, odbornej prípravy, prípravy na pracovisku, celoživotného vzdelávania a rozvoja zručností;
 - b) podporou samostatnej zárobkovej činnosti a podnikania;
 - c) zabezpečením rovnakého prístupu k všeobecným verejným službám zamestnanosti, ako aj k službám na podporu jednotlivých uchádzačov o zamestnanie,

zamerajúc sa pritom na osobné vedenie a individuálne plánovanie, a v prípade potreby podporou pracovných príležitostí v rámci verejnej služby;

- d) odstránením prekážok vrátane diskriminácie, ktoré bránia (opätovnému) vstupu na trh práce;

Prístup k zdravotnej starostlivosti

- 1.5. prijali účinné opatrenia na zabezpečenie rovnakého zaobchádzania s Rómami pri prístupe k všeobecne dostupným službám zdravotnej starostlivosti ⁽²⁾ na základe všeobecných kritérií oprávnenosti. Tento cieľ by sa mohol dosiahnuť napríklad prostredníctvom takýchto opatrení:

- a) odstránením akýchkoľvek prekážok, ktoré bránia prístupu k systému zdravotnej starostlivosti dostupnému pre ostatné obyvateľstvo;
- b) lepším prístupom k zdravotným kontrolám, predporodnej a poporodnej starostlivosti a plánovaniu rodiny, ako aj sexuálnej a reprodukčnej zdravotnej starostlivosti, ktoré sa vo všeobecnosti poskytujú v rámci národných služieb zdravotnej starostlivosti;
- c) zlepšením prístupu k programom bezplatného očkovania zameraným na deti a k programom očkovania zameraným najmä na najohrozenejšie skupiny a/alebo ľudí žijúcich v marginalizovaných a/alebo odľahlých oblastiach;
- d) podporou informovanosti o otázkach zdravia a zdravotnej starostlivosti;

Prístup k bývaniu

- 1.6. prijali účinné opatrenia na zabezpečenie rovnakého zaobchádzania s Rómami pri prístupe k bývaniu. Tento cieľ by sa mohol dosiahnuť napríklad prostredníctvom takýchto opatrení:

- a) odstránením akejkoľvek priestorovej segregácie a podporovaním desegregácie;
- b) podporovaním nediskriminačného prístupu k sociálnemu bývaniu;
- c) zabezpečením táborísk pre kočovných Rómov, a to primerane k miestnym potrebám a
- d) zabezpečením prístupu k verejným službám (ako napríklad voda, elektrina, a plyn) a infraštruktúre potrebnej pre bývanie v súlade s požiadavkami vnútroštátnych právnych predpisov;

⁽¹⁾ Pozri odporúčanie Rady z 28. júna 2011 o politikách na zníženie predčasného ukončovania školskej dochádzky (Ú. v. EÚ C 191, 1.7.2011, s. 1). Jedným z hlavných cieľov stratégie Európa 2020 schválenej Európskou radou je znížiť podiel osôb, ktoré predčasne ukončia školskú dochádzku, na menej ako 10 % a zabezpečiť, aby najmenej 40 % osôb mladšej generácie získalo kvalifikáciu v rámci terciárneho vzdelávania alebo jeho ekvivalentu.

⁽²⁾ Toto odporúčanie sa netýka ustanovení smernice 2004/38/ES z 29. apríla 2004, v ktorej sa požaduje, aby občania Únie, ktorí sa pohybujú v rámci Únie mali „dostatočné zdroje pre samých seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu“, a aby mali „komplexné krytie nemocenského poistenia v hostiteľskom členskom štáte“.

- 1.7. vždy, keď je to potrebné, zabezpečili, aby žiadosti miestnych orgánov o projekty na obnovu miest obsahovali aj bývanie pre marginalizované komunity;
- 1.8. podporovali miestny rozvoj, do ktorého sú zapojené miestne spoločenstvá a/alebo integrované investície na rozvoj územia podporované z EŠIF.

Financovanie

- 1.9. vyčlenili primerané finančné prostriedky na vykonávanie a monitorovanie svojich národných a miestnych stratégií a akčných plánov z akýchkoľvek dostupných zdrojov financovania (miestnych, vnútroštátnych a medzinárodných zdrojov, ako i zdrojov na úrovni Únie,) na dosiahnutie cieľa, ktorým je začlenenie Rómov prostredníctvom všeobecných alebo cieľných opatrení.
- 1.10. Presadzovanie sociálneho začlenenia a boj proti sociálnemu vylúčeniu a diskriminácii, okrem iného vrátane sociálno-ekonomického začlenenia marginalizovaných spoločenstiev, ako sú napr. Rómovia, by sa malo uľahčiť pridelením najmenej 20 % z celkových zdrojov ESF v každom členskom štáte na investovanie do ľudí, ako sa stanovuje v článkoch 3 a 4 nariadenia (EÚ) č. 1304/2013.
- 1.11. v závislosti od veľkosti a sociálnej a ekonomickej situácie rómskych komunit a rozdielov medzi rómskym a nerómskym obyvateľstvom a v závislosti aj od problémov zistených v kontexte európskeho semestra v prípade viacerých členských štátov prijali primerané opatrenia s cieľom zahrnúť integráciu Rómov ako prioritu do partnerských dohôd o používaní EŠIF⁽¹⁾ na obdobie rokov 2014 – 2020;
- 1.12. zlepšili svoje riadiace, monitorovacie a hodnotiace kapacity s technickou podporou EŠIF a uľahčili využívanie vnútroštátnych fondov a fondov Únie na podporu budovania kapacít pre miestne orgány a organizácie občianskej spoločnosti tak, aby mohli projekty vykonávať účinne
- 1.13. verejné finančné zdroje na vykonávanie národných stratégií integrácie Rómov alebo integrovaných súborov politických opatrení zamerali na riešenie osobitných potrieb Rómov alebo na zjemňovanie oblastí, ktoré sú najviac zasiahnuté chudobou alebo sociálnym vylúčením, a aby pritom zohľadnili rodový rozmer;

2. HORIZONTÁLNE POLITICKÉ OPATRENIA

Antidiskriminácia

- 2.1. pokračovali v snahách o zabezpečenie účinného presadzovania smernice 2000/43/ES v praxi, a to najmä zabezpečením, aby vnútroštátne, regionálne a miestne správne

opatrenia neboli diskriminačné a nevedli v praxi k segregácii. Príslušná judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva by mala v tomto kontexte slúžiť ako referenčný základ pre súlad ustanovení a praxe s ľudskými právami;

- 2.2. v prípade potreby tak na regionálnej, ako aj miestnej úrovni vykonávali desegregačné opatrenia týkajúce sa Rómov. Politiky a opatrenia zamerané na boj proti segregácii by sa mali dopĺňať primeranými vzdelávacími a osvetovými programami vrátane vzdelávacích a osvetových programov o ochrane ľudských práv určenými štátnym úradníkom na miestnej úrovni, zástupcom občianskej spoločnosti a samotným Rómom;
- 2.3. zabezpečili, aby sa v prípade núteného vystaňovania v plnej miere rešpektovalo právo Únie a ostatné medzinárodné záväzky v oblasti ľudských práv, ako sú napríklad záväzky vyplývajúce z Európskeho dohovoru o ľudských právach;
- 2.4. vykonávali opatrenia na boj proti diskriminácii Rómov a predsudkom voči nim, niekedy označovaným ako protirómske zmýšľanie, a to vo všetkých oblastiach spoločnosti. K takýmto opatreniam by mohli patriť:

- a) zvyšovanie informovanosti v rómskych komunitách aj medzi širokou verejnosťou o prínosoch integrácie Rómov;
- b) zvyšovanie informovanosti širokej verejnosti o rôznorodom charaktere rozličných spoločností a zvyšovanie citlivosti verejnej mienky na problémy spojené so začleňovaním, s ktorými sa stretávajú Rómovia, a to v prípade potreby aj zahrnutím týchto aspektov do školských osnov a učebných materiálov verejného školstva;
- c) prijatím účinných opatrení na boj proti protirómskej rétorike a nenávisťným verbálnym vyjadreniam a riešením rasových, stereotypných alebo inak stigmatizujúcich verbálnych prejavov či iných typov správania, ktoré by mohli podnecovať k diskriminácii Rómov;

Ochrana rómskych detí a žien

- 2.5. bojovali proti všetkým formám diskriminácie vrátane viacnásobnej diskriminácie, s ktorými sa stretávajú rómske deti a ženy, a tiež proti násiliu vrátane domáceho násillia páchaného na ženách a dievčatách, obchodovania s ľuďmi, manželstiev maloletých a nútených sobášov, žobrania s účasťou detí, a to najmä prostredníctvom presadzovania právnych predpisov. Členské štáty by na

⁽¹⁾ EFRR je možné využiť na podporu projektov infraštruktúry v oblasti zdravia, vzdelávania a bývania.

tento účel mali zabezpečiť, aby boli do tejto činnosti zapojení všetci relevantní aktéri vrátane orgánov verejnej moci, občianskej spoločnosti a rómskych komunít. V tejto súvislosti sa podporuje spolupráca medzi členskými štátmi s cezhraničným rozmerom;

Zmenšenie chudoby prostredníctvom sociálnych investícií

2.6. bojovali proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, ktoré postihuje znevýhodnené osoby vrátane Rómov prostredníctvom investícií do politiky v oblasti ľudského kapitálu a sociálnej súdržnosti. Tento cieľ by sa mohol dosiahnuť napríklad prostredníctvom takýchto opatrení:

- a) podporovaním Rómov vo všetkých etapách ich života, pričom je potrebné začať čo najskôr, a systematickým riešením rizík, s ktorými sa stretávajú, a to aj investovaním do kvalitného a inkluzívneho predškolského vzdelávania a starostlivosti, cieľných systémov záruk pre mladých ľudí, celoživotného vzdelávania a opatrení aktívneho starnutia;
- b) vykonávaním aktivačných a stimulačných politík podporujúcich (opätovný) vstup na trh práce prostredníctvom cieľných alebo všeobecných systémov podpory zamestnanosti a podporovaním inkluzívneho trhu práce prostredníctvom riešenia diskriminácie priamo na pracoviskách a
- c) zabezpečením väčšej primeranosti a udržateľnosti sociálnych dávok a sociálnych služieb poskytovaných znevýhodneným osobám vrátane Rómov v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi prostredníctvom prepojenejších sociálnych politík a prostredníctvom jednoduchších postupov a bojom proti podvodom a chybám; zabezpečením záujmu o systémy sociálnej podpory a poskytovaním primeranej podpory príjmu tým, ktorí sú na to oprávnení;

2.7. v závislosti od veľkosti a sociálnej a ekonomickej situácie rómskych komunít v jednotlivých členských štátoch považovali integráciu Rómov za dôležitú otázku v rámci svojich národných programov reforiem alebo národných správ z oblasti sociálnych vecí v kontexte stratégie Európa 2020;

Posilnenie sociálneho postavenia

2.8. podporovali aktívne občianstvo Rómov prostredníctvom presadzovania ich sociálneho, ekonomického, politického a kultúrneho zapojenia do spoločnosti, a to aj na miestnej úrovni, keďže aktívne zapojenie a účasť samotných Rómov, a to aj prostredníctvom ich zástupcov a organizácií, sú rozhodujúce pre zlepšovanie ich životných podmienok, ako aj dosiahnutie pokroku pri ich sociálnom začlenení;

2.9. ak je to vhodné v rámci prístupu na miestnej úrovni k integrácii, podporovali odbornú prípravu a zamestnávanie kvalifikovaných mediátorov, ktorí sa budú venovať Rómom, a využívanie mediácie ako jedného z opatrení na riešenie nerovností, s ktorými sa Rómovia stretávajú;

pokiaľ ide o prístup ku kvalitnému vzdelaniu, zamestnaniu, zdravotnej starostlivosti a bývaniu;

2.10. vykonávali osvetové činnosti na zvýšenie informovanosti Rómov o ich právach (najmä pokiaľ ide o diskrimináciu a možnosti domáhania sa nápravy) a občianskych povinnostiach;

3. ŠTRUKTURÁLNE OPATRENIA

Miestne opatrenia

3.1. podporovali regionálne a miestne orgány pri príprave miestnych akčných plánov alebo stratégií alebo pri príprave súborov politických opatrení na miestnej úrovni v rámci všeobecnejších politík sociálneho začlenenia, ktoré by mohli zahŕňať základné podmienky, kritériá a merateľné ciele týkajúce sa integrácie Rómov a zabezpečili pre nich primerané finančné prostriedky, pričom sa budú rešpektovať právomoci týchto orgánov;

3.2. zapojili regionálne a miestne orgány a miestnu občiansku spoločnosť do rozvíjania, vykonávania a monitorovania svojich vnútroštátnych stratégií alebo integrovaných súborov politických opatrení v rámci všeobecnejších politík sociálneho začlenenia. Pokiaľ ide o partnerské dohody a operačné programy spolufinancované z EŠIF, mali by sa zapojiť aj príslušní zástupcovia a zainteresované strany. Pri vykonávaní týchto stratégií by mali spolupracovať ústredné aj miestne orgány;

Na tento účel podporovali miestne orgány verejnej správy tak, aby mohli uľahčiť vykonávanie súboru opatrení v oblasti politík na miestnej úrovni;

3.3. sa na miestnej úrovni snažili o dosiahnutie integrovaného prístupu k rodinám pochádzajúcim z rómskeho prostredia, ktoré sa stretávajú s mnohými problémami, ako je napríklad neukončenie školskej dochádzky, dlhy, chudoba a zlý zdravotný stav. Na tento účel by sa mohla posilniť kapacita miestnych orgánov, a pritom rešpektovať rozdelenie zodpovedností v rámci každého členského štátu, aby tieto orgány mohli účinne spolupracovať s dotknutými rodinami, a napríklad aj so školami, inštitúciami poskytujúcimi starostlivosť mladistvým, políciou, organizáciami verejného zdravia, organizáciami sociálneho zabezpečenia a bytovými podnikmi;

Monitorovanie a hodnotenie politík

3.4. primerane monitorovali a hodnotili účinnosť vnútroštátnych stratégií alebo integrovaných súborov politických opatrení v rámci všeobecnejších politík sociálneho začlenenia. Mohlo by sa to realizovať prostredníctvom opatrení, ako napr. stanovením základných podmienok či merateľných cieľov, alebo zberom príslušných kvantitatívnych alebo kvalitatívnych údajov o sociálnych a ekonomických účinkoch takýchto stratégií alebo opatrení, a to v súlade s uplatniteľným vnútroštátnym právom alebo právom Únie, najmä pokiaľ ide o ochranu osobných údajov;

3.5. využívali všetky relevantné kľúčové ukazovatele alebo metódy empirického výskumu alebo zberu údajov s cieľom pravidelne monitorovať a hodnotiť pokrok, a to najmä na miestnej úrovni, čo umožní účinné podávanie správ o situácii Rómov v tých členských štátoch, ktoré sa rozhodnú využiť podporu Agentúry Európskej únie pre základné práva;

Subjekty na podporu rovnakého zaobchádzania

3.6. podporovali činnosť a inštitucionálnu kapacitu subjektov na podporu rovnakého zaobchádzania tým, že sa im poskytnú primerané zdroje na to, aby z právnej a súdnej pomoci, ktorú poskytujú, mali skutočný úžitok rómske obete diskriminácie;

3.7. podporovali pravidelný dialóg medzi vnútroštátnymi kontaktnými miestami pre integráciu Rómov a vnútroštátnymi subjektmi na podporu rovnakého zaobchádzania;

Vnútroštátne kontaktné miesta na integráciu Rómov

3.8. poskytli vnútroštátnym kontaktným miestam pre integráciu Rómov vhodný mandát a zdroje primerané ich úlohe tak, aby mohli účinne koordinovať prierezové monitorovanie politík zameraných na integráciu Rómov s cieľom ich vykonávania, pričom sa dodrží rozdelenie povinností v každom členskom štáte;

3.9. zapojili vnútroštátne kontaktné miesta pre integráciu Rómov do rozhodovacieho procesu o vývoji, financovaní a vykonávaní príslušných politík. Vnútroštátne kontaktné miesta pre integráciu Rómov by mali uľahčiť účasť a zapojenie rómskej občianskej spoločnosti do vykonávania vnútroštátnych stratégií integrácie Rómov a miestnych akčných plánov;

Nadnárodná spolupráca

3.10. podporovali rozvoj nadnárodných foriem spolupráce na celoštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni a aktívnu účasť v nej prostredníctvom politických iniciatív, najmä projektov a dvojstranných alebo viacstranných dohôd s cieľom:

- a) dosiahnuť koordináciu v otázkach súvisiacich s cezhraničnou mobilitou Rómov v rámci Únie a
- b) podporovať vzájomné učenie sa a zvyšovanie počtu osvedčených postupov, napríklad prostredníctvom

spolupráce medzi riadiacimi orgánmi štrukturálnych fondov s cieľom navrhnuť účinné opatrenia v oblasti integrácie Rómov;

3.11. sa nadnárodnou spolupracou uvedenou v bode 3.10 dopĺňali opatrenia prijaté vo vnútroštátnych stratégiách integrácie Rómov a integrovaných súborov politických opatrení v rámci všeobecnejších politík sociálneho začlenenia a v rámci akýchkoľvek existujúcich dohôd o spolupráci medzi členskými štátmi, ako je napríklad stratégia pre podunajskú oblasť, a medzi ďalšími medzinárodnými organizáciami, ako je napríklad Rada Európy a Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE);

4. PODÁVANIE SPRÁV A NÁSLEDNÉ OPATRENIA

4.1. Informovali Komisiu o všetkých opatreniach, ktoré sa prijímú v súlade s týmto odporúčaním do 1. januára 2016.

4.2. Komisii potom každoročne na konci roka oznámili všetky nové opatrenia spolu s informáciami o pokroku dosiahnutom pri vykonávaní ich vnútroštátnych stratégií integrácie Rómov alebo integrovaných súborov politických opatrení v rámci ich všeobecnejších politík sociálneho začlenenia.

TÝMTO VYZÝVA KOMISIU, ABY:

5.1. zabezpečila, aby informácie poskytnuté členskými štátmi slúžili ako základ pri príprave jej výročných správ o vykonávaní vnútroštátnych stratégií integrácie Rómov, ktoré predloží Európskemu parlamentu a Rade, a prispeli k európskemu semestru, ktorý je súčasťou stratégie Európa 2020;

5.2. na základe uvedeného podrobne sledovala situáciu a do 1. januára 2019 posúdila, či je potrebné revidovať a aktualizovať toto odporúčanie.

V Bruseli 9. decembra 2013

Za Radu
predsedníčka
A. PABEDINSKIENĚ